

Peklo a jiné destinace

**MADELEINE
ALBRIGHTOVÁ**

ARGO | *Přeložil Michael Žantovský*

PEKLO A JINÉ DESTINACE

Memoár 21. století

MADELEINE ALBRIGHTOVÁ

Spolupracoval Bill Woodward

Přeložil Michael Žantovský

ARGO

Věnováno životu

Mám rád v divadle příchody, odchody a návraty, vstupy a výstupy ze zákulisí na jeviště a z jeviště do zákulisí, skoky z jednoho světa do druhého. A na jevišti brány, ploty, zdi, okna a samozřejmě dveře. Jsou to hranice světů, řezy prostorem a časem, zprávy o jejich zakřivenosti, počátcích a koncích. Každá stěna či dveře nám říkají, že je něco za. Připomínají tím, že za každým za je vždycky ještě nějaké další za. Nepřímo se vlastně ptají, co je za posledním za, čímž vlastně otevírají téma tajemství vesmíru a bytí vůbec. Aspoň myslím.

– Václav Havel, *Odcházení* (2008)

Předmluva

Od dávných dob jsme toho my lidé namluvili o pekle spoustu. Herkulův dvanáctý úkol byl vynést z podsvětí tříhlavého psa Cerbera, který hlídá pekelné brány. Dante použil peklo jako výchozí bod jedné z nejimpozantnějších cest v literatuře. Mark Twain nám doporučoval uchýlit se do ráje za dobrým počasím, ale do toho druhého místa za zábavnější společností. V hovorové řeči používáme peklo k označení něčeho strašného, jako kletbu nebo jako místo, kam můžeme někoho poslat.¹ A navíc jsem já sama tak často používala výrok „V pekle je zvláštní místo pro ženy, které nepomáhají jiným ženám“, až ho firma Starbucks začala otiskovat na své hrníčky – odtud tedy titul této knížky.

Přestože jsme odsouzeni ke smrtelnosti, ne každá destinace je poslední. Naplňujeme svůj čas malými i velkými projekty, které se neustále nacházejí v nejrůznějším stadiu dokončení. To, že se je snažíme realizovat v čase, který se krátí, jen zvyšuje naši touhu si pospíšet. Snažíme se dosáhnout něčeho záslužného a chvályhodného a od chvíle, kdy naši dávní předci začali kreslit obrázky na zdi jeskyní, nás něco nutí zanechat za sebou stopu svého myšlení, konání a cítění.

¹ Je to také jméno jednoho města: Hell (Peklo) je malá osada v livingstonském okrese ve státu Michigan, asi třicet kilometrů od města Ann Arbor. Pyšní se sídlištěm zvaným „Satanovy vrchy“ a každoroční výstavou aut, která se skládá výhradně z pohřebních vozů.

Ve svých pamětech z roku 2003, které česky vyšly pod názvem *Madeleine. Nejlepší ze všech možných světů*, píšou o prostřední části svého života, zejména o své kariéře diplomatky reprezentující Spojené státy jako velvyslankyně u OSN a ministryně zahraničí. V pozdější knize *Pražská zima* jsem se zabývala svým dětstvím v Evropě a zkouškami, před něž byla postavena generace mých rodičů za války a v období holocaustu. V *Pekle a jiných destinacích* se ohlížím za zážitky, které provázely mou snahu nalézt cestu třetím jednáním života – a také se snažím nahlédnout do budoucnosti.

Počátkem roku 2001, když se přiblížil konec mého úřadování na ministerstvu zahraničí, jsem si položila svou oblíbenou otázku: A co teď? Bylo mi teprve šedesát tři let; na houpací křeslo jsem nebyla dost stará. Když se mě novináři ptali, jak bych si přála, aby na mě lidé vzpomínali, odpovídala jsem, že nechci, aby na mě vzpomínali. Jsem pořád ještě tady a chci toho ještě spoustu udělat. V první řadě jsem si pochopitelně musela sestavit seznam priorit, ale patřím k lidem, kteří strašně neradi něco vylučují. Když jsem se připravovala na svůj „posmrtný nevládní život“, nevyloučila jsem proto nic – s následky, které popisují na následujících stránkách.

Existuje spousta receptů, jak nejlépe strávit čas, který je nám na zemi vymezený. Nejrůznější odborníci nám radí být asertivní, meditovat, vyhýbat se tučným jídlům, netrápit se prkotinami a nikdy neopouštět domov bez střelné zbraně. Tato kniha ale není svépomocná příručka. Je to spíše sbírka příběhů, postavená na předpokladu, že i když se neustále učíme jeden od druhého, máme také jedinečné vlastnosti a nemůžeme být dokonalým modelem pro nikoho. Můj vlastní motor, jak uvidíte, je vyladěný do vysokých otáček; skoro pořád něco dělám. Tenhle recept se vám může hodit, nebo také nemusí. Každý si musíme vytyčit vlastní trasu. Musím vás ale varovat, že příběhy, které chci vyprávět, jsou výplody nezkrocené paměti; přeskakují od jednoho tématu ke druhému, pohybují se dopředu a dozadu v čase, a prudce se vychylují od radosti ke smutku. Staří Řekové používali ke znázornění lidského dramatu dvě masky – tragickou a komickou – z dobrých důvodů.

Naše ambice se přirozeně odvíjejí od našich zájmů, v mém případě od celoživotní fascinace světovými událostmi. V letech, kterými se

převážně zabývá tato knížka, jsme byli svědky hororu 11. září, americké invaze do Iráku, ničivé finanční krize, vlády tří velmi rozdílných amerických prezidentů a znovuoživení antidemokratických tendencí v mnoha zemích včetně Spojených států. Tyto události tvoří pozadí následujících příběhů, z nichž některé se odehrávají v záři globálních reflektorů, zatímco jiné jsou intimnější – a některé i trochu trapné.

Před několika lety jsem po dlouhém celonočním letu přistála v Británii a zasekla se na celní kontrole. Vytáhli mě z řady a nechali mě čekat a pak mě nějaký úředník odměřeným imperiálním přízvukem vyzval, abych otevřela kufry a všechny menší balíčky uvnitř. Na bezpečnosti mi záleží jako málokomu, ale bylo mi skoro osmdesát, mám sice vráscitou, ale docela vlídnou tvář, a spěchala jsem na schůzku. Polohlasně jsem si zamumlala: „Proč zrovna já?“ Ubíhaly minuty, celníci kolem mě jen tak postávali a přihlížející si mezi sebou špitali, ukazovali na mě a představovali si, co jsem asi musela provést, že si zasloužím takové zacházení. Frustrace mě zbavila ostychu a nakonec jsem vmetla svým komisi se tvářícím mučitelům do tváře svou důležitost: „Víte, kdo jsem?“ *Tak tohle by snad mohlo stačit*, pomyslela jsem si. „Ne,“ odpověděli mi účastně, „ale máme tu lékaře, kteří vám pomohou na to přijít.“

Posmrtný život

V lednu 2001 začalo nové století a skončila moje služba ve funkci šedesáté čtvrté státní tajemnice čili ministryně zahraničí Spojených států. Málokdy se přiznávám k únavě, ale v té chvíli už jsem byla trochu utahaná. Léta uspěchaných cest letadlem, nedostatek pohybu, příliš mnoho oficiálních večerí a misek s mexickým salátem po cestě letadlem domů si vybraly daň na mé střeoevropské postavě. Rostla jsem způsobem, jakým roste dospělý strom: ne do výšky, ale do šířky. Jeden washingtonský komentátor, který chtěl být vtipný, mě přirovnal k eskymáckému iglú.

I když jsem si uvědomovala, že by mi prospěl méně náročný rozvrh, nechtěla jsem, aby moje práce skončila. Užívala jsem si každou horečnou minutu, nepřetržitý sled otázek, neustále se měnící hemžení lidí, s nimiž jsem se mohla dělit o myšlenky, a především přesvědčení, že to, co říkám a dělám, má nějaký význam i za plotem mé osobní zahrádky. Vzrušení z takového postavení doplňuje energii, ale zároveň ji spotřebovává. Každý den mě ze spánku probudil mozek plný plánů. Hltala jsem kávu, vytáčela telefonní čísla, dělala si poznámky a inhalovala omamnou vůni posledních zpráv. Probouzet se k právě propukajícímu mezinárodnímu konfliktu či nové příležitosti a vědět, že výsledek může do nějaké míry záležet na vás, je návykové – a když narkomany připravíte o jejich normální dávku, hledají nová vzrušení.

Podle dodatků k americké ústavě je 20. leden dnem inaugurace. Když v poledne nový prezident složí přísahu, že bude věrně vykonávat

své úřední povinnosti, jeho spolupracovníci budou očekávat, že jejich předchůdci zmizí. Jak se blížila hodina odchodu, nalézala jsem útěchu ve vědomí, že jsem nikdy nezvládala nároky své práce snadněji. Osm let na ministerstvu zahraničí mi dalo nejlepší vzdělání v mezinárodních vztazích, jaké si člověk dovede představit. Měla jsem pocit, že jsem doktorandka, kterou dlouhé noci studia připravily pro začátek kariéry, a ne nějaká veteránská herečka, která se chystá k poslední děkovačce. Za dobu strávenou ve funkci jsem si osvojila dovednosti vyjednačky, stala jsem se obratnější v zacházení s médii, naučila jsem se mnohé o tom, jak vypadá svět z pohledu jiných zemí, a nepřestávala přemýšlet o tom, jak řešit globální problémy. Každé ráno, když jsem vystoupila z výtahu a zamířila ke svému stolu, našla jsem v kanceláři energické kolegyně a kolegy, připravené pustit se společně se mnou do životně důležité práce.

Nechtělo se mi končit. Navzdory vyčerpání jsem si přála, aby čas běžel pomaleji, abych si mohla vychutnat každou chvíli a každou schůzku. V Bílém domě říkal prezident Clinton zahraničním státníkům, jejichž volební období přesahovalo konec jeho vlastního, že jim závidí. I on chtěl do zbývajících času vtěsnat tolik užitečné činnosti, kolik bylo možné. Navzdory tomu se červánky úsvitu dostavovaly den za dnem a příliš rychle se měnily v soumrak a tmu.

Jak se blížila cílová páska, vracely se mi výjevy z nedávné minulosti – ministři zahraničí Maďarska, Polska a České republiky oslavující vstup jejich zemí do NATO; kosovští civilisté, vděční za to, že jsme osvobodili jejich zemi od etnických čistek a teroru; jordánský král Husajn, vyzáblý, umírající na lymfom a zapřísahající izraelské a palestinské vyjednače, aby nepromarnili příležitost ke smíru mezi jejich národy; ženy v sári, burkách a jiných tradičních oděvech naléhající na rovnost pohlaví a konečně docházející sluchu; a ceremoniál v Den nezávislosti, tj. 4. července, v Jeffersonově usedlosti Monticello, kde jsem předávala osvědčení o naturalizaci novým občanům s tak klasickými americkými jmény jako Martínez, Kim, Yang, Thieu, Hassan, Kabila, Waleski, O'Malley, Stern, Garcia a Marconi. Zaslechla jsem, jak jeden muž volá na svou rodinu: „Věřili byste tomu, že jsem přijel do Spojených států jako uprchlík a právě jsem obdržel občanství z rukou ministryně zahraničí?“ Zašla jsem za ním a v narážce na svůj

československý původ jsem řekla: „Věřil byste tomu, že ministryně zahraničí je taky uprchlice?“

Když udeřila dvanáctá, nezbývalo mi, než se z bálu vytrazit. Pravidla byla jasná a stála černé na bílém v dokumentech, které ctí všichni demokraté s malým *dé*. Moje vděčnost prezidentu Clintonovi za důvěru, kterou ve mě vložil, byla bezmezná. I ve chvílích, kdy se zdálo, že svět zešílel, jsem chápala překážky jako vzrušující výzvy. To poslední ráno u stolu jsem vytáhla list dopisního papíru z horní zásuvky a napsala vzkaz mému nástupci, generálu Colinu Powellovi.

Milý Coline,

pracovali jsme pilně a doufám, že až přijdeš do této kanceláře, najdeš ji prázdnou. Přesto ji však bude naplňovat duch našich předchůdců, kteří všichni považovali to, že mohou reprezentovat Spojené státy, za nejvyšší čest. A tak ti předávám nejlepší džob na světě. Hodně štěstí a všechno nejlepší.

Madeleine

Jak stárneme a minulost se prodlužuje, vzpomínáme na svůj život po etapách: vrnící nemluvnata, uplakané děti, rozdychtění milenci, zaměstnaní rodiče, ambiciózní živitelé a tak dále. Zkušenost nás učí, že přechod z jedné role do druhé může být náročný. Byla jsem si jistá, že odchod z ministerstva zahraničí změní jak můj pohled na sebe sama, tak názor druhých na mě.

Tentokrát jsem byla alespoň na změnu připravená. O dvacet let dříve tomu tak nebylo. Jednoho zasněženého rána v lednu 1982 mě můj manžel Joe Albright dovedl do obývacího pokoje. „Naše manželství je mrtvé,“ informoval mě, „a já se zamiloval do někoho jiného.“ Jediná věta, ani ne tucet tiše pronesených slov, s vahou, která mě málem rozdrtila. Byli jsme svoji dvacet tři let. Veškeré mé myšlení bylo po celou tu dobu prodchnuté očekáváním, že spolu zůstaneme, dokud nás smrt nerozdělí. Tak jako většina manželství nebylo to naše vždycky pohádkové, ale měla jsem album plné vzpomínek a vůbec jsem netušila, že se tužby mého manžela liší tak diametrálně od mých. Neměla jsem žádné velké stížnosti na to, jaký byl manžel či otec našich tří dcer; strašlivě mě zklamalo, že si našel někoho, komu dával přednost přede mnou.

Ironické je, že kdybychom se nerozvedli, nikdy bych se nejspíš nestala ministryní zahraničí. Je pravda, že o šest let dřív, v devětatřiceti letech, jsem získala své první místo ve Washingtonu jako legislativní asistentka jednoho amerického senátora a že jsem odtamtud přešla za vlády prezidenta Cartera do Rady národní bezpečnosti v Bílém domě. Chtěla jsem mít vlastní povolání, ale také jsem podporovala Joeovu novinářskou kariéru. Představovala jsem si samu sebe jako schopnou asistentku či dvojku nějakého funkcionáře, ale ne jako někoho s vlastním nezávislým hlasem. Protože jsem začala pozdě, byla jsem těž starší než většina lidí ve srovnatelném stadiu kariéry. Nemohla jsem čekat, že v čase, který mi zbýval, postoupím příliš vysoko. Rozvod a vše, co představoval, uštědřil ohromnou ránu mému již beztak omezenému sebevědomí.

Nějakou dobu jsem se nedokázala vidět jasně ani určit správný směr, kterým se vydat. Netušila jsem, jaký to bude pocit, být nezadaná dospělá žena, protože jsem jí nikdy nebyla. Vzali jsme se s Joem tři dny poté, co jsem absolvovala dívčí kolej ve Wellesley. A teď, po dvou desetiletích v roli poloviny jednoho páru, najednou neexistovalo žádné „my“, k němuž bych se mohla upínat či pro které bych mohla plánovat.

A pak se stalo něco, co jsem neočekávala. Slůvko „já“ pro mě začalo nabývat hlubšího, bohatšího významu. Proměna to byla postupná, protože trvá měsíce, než se změní letité návyky. Nakonec jsem si začala užívat chuť svobody, kterou jsem dosud neochutnala. Už jsem nemusela přizpůsobovat svůj rozvrh, nakupovat, vařit či měnit náladu podle chutí mého manžela. Časem jsem se osvobodila od potřeby hledat potvrzení vlastní identity u druhého. S pomocí rodiny a přátel jsem se zbavila pocitu nedostatečnosti, který mi bránil v rozletu. Začala jsem posuzovat to, co mohu či co bych měla dělat, podle vlastních měřítek.

Když děti skoro dospěly a Joe se stal minulostí, vrhla jsem se po hlavě a bez pocitu provinilosti do aktivit, které mě bavily. Brzy jsem začala učit na Georgetownské univerzitě a radit demokratickým kandidátům na federální úřad. V roce 1984 jsem se stala místopředsedkyní nově vytvořeného Národního demokratického institutu a o několik let později prezidentkou jednoho think-tanku. Po zvolení Billa Clintona jsem se v roce 1993 vrátila do vládních služeb jako stálá představitel-

ka Spojených států u Organizace spojených národů a o čtyři roky později jsem se stala ministryní zahraničí. Teď, v lednu 2001, když jsem z úřadu odcházela, jsem se ocitla na prahu další změny; musela jsem si najít nové pracovní uplatnění.

Uprostřed všech nejistot jsem si byla jistá jednou věcí: trvalo mi hodně dlouho, než jsem našla svůj vlastní hlas; teď, když jsem ho měla, jsem se rozhodně nechystala sklapnout ústa. Ale jak být nejlépe slyšet? Co vlastně může bývalá ministryně zahraničí dělat?

V raných dobách americké historie bylo postavení šéfa diplomacie odrazovým můstkem do Bílého domu. Pět z prvních deseti státních tajemníků, počínaje Thomasem Jeffersonem, bylo později zvoleno prezidentem, ale poté ten odrazový můstek ztratil na pružnosti. V letech 1830–2000 doskočil do Bílého domu jediný bývalý ministr zahraničí – James Buchanan, stoupenec otrokářství z Pensylvánie –, a vedl si nevalně. Půl tuctu dalších se pokoušelo do Oválné pracovny Bílého domu dostat, ale neuspěli. Jeden z nich, Edward Everett, kandidoval na viceprezidenta, ale prohrál v boji proti kandidátce vedené Abrahamem Lincolnem. O tři roky později školometský Everett promluvil na bojišti jedné z největších bitev občanské války v Gettysburgu těsně před Lincolnem a řekl toho za dvě hodiny méně než Poctivý Abe za dvě minuty.

Tak jako Henry Kissinger, jeden z mých předchůdců, jsem se narodila v cizině, a byla jsem tak podle ústavy nevolitelná do funkce prezidentky, alespoň ve Spojených státech. Václav Havel kdysi navrhl, abych podnikla zpáteční cestu přes Atlantik a stala se jeho nástupkyní v úřadu prezidenta České republiky. Lichotilo mi to a představa, že bych obývala světoznámý Hrad s výhledem na Prahu, byla svůdná, ale nevěřila jsem, že by mě čeští voliči chtěli. A kromě toho jsem byla už dávno Američanka.

Samozřejmě existovaly i jiné možnosti než prezidentství. William Jennings Bryan prožil plodnou druhou kariéru jako vydavatel, řečník a propagátor výhodných koupí nemovitostí na Floridě. Jako prokurátor se střetl s legendárním právníkem Clarencem Darrowem, který obhajoval učitele Johna T. Scopesa, obviněného z porušování zákonů státu Tennessee vyučováním biologické evoluce. V tomto proslaveném

střetu mezi vědou a presbyteriánským fundamentalismem dosáhl Bryan vítězství, ale na důkaz, že necítí žádnou osobní zášť, se nabídl, že přispěje na stodolarovou pokutu, k níž byl obžalovaný odsouzen.

Stejně tak pamětihodné byly veřejné sbírky, dnes bychom je nazvali crowdfunding, Williama Maxwella Evarse, státního tajemníka v letech 1877–1881, který předsedal kampani na sbírku peněz pro podstavec sochy Svobody. Když se nevybralo dost peněz od bohatých, obrátil se Everts spolu s novinářským magnátem Josephem Pulitzerem k veřejnosti. Zdůrazňovali, že socha Svobody byla postavena ve Francii z peněz „dělníků, řemeslníků, prodavaček a drobných obchodníků... Není to dar francouzských milionářů americkým milionářům, ale dar celého francouzského národa celému americkému národu.“¹ V reakci na tuto výzvu přispělo desetníky i pětníky více než 125 000 lidí, včetně školních dětí, a zachránili tak projekt, který by v případě neúspěchu připravil svět o nejpůsobivější symbol svobody.

Jedenadvacátého ledna jsem byla nezaměstnaná a připravená následovat – či nenásledovat – příklady mých předchůdců. Je pravda, že jsem měla nárok na platby ze sociálního pojištění a na slevu pro důchodce při nákupu lístků do kina, ale byla jsem zatím zdravá a odhodlaná být ještě zdravější. Mé vlasy si zachovaly přírodní barvu, i když s pomocí umělých pomůcek; jinak jsem ale o nějaké zvláštní úpravy nestála. Když mi na jednom večírku jakási žena, napůl dáma ze společnosti a napůl novinářka, řekla, za jak „statečné“ považuje, že jsem si nenechala udělat plastiku, měla jsem chuť poznamenat něco o statečnosti, s níž se vyrovnává s následky svojí vlastní plastiky.

Jsem praktická osoba; ráda slyším, když mě druzí považují za ženu činu a řešitelku problémů. Každé ráno projíždím noviny a nacházím něco zajímavého téměř na každé stránce. Život pro mě z velké části spočívá ve snaze pokoušet se věci vyřešit a problémy, které mě zajímaly jako ministryni zahraničí, mě budou zajímat vždycky. Někdy se setkávám s lidmi, kteří si stěžují, že každý den je stejný. Nejspíš jste to také někdy slyšeli, ale já tenhle pocit nemám. I když se zrovna

¹ Joseph Pulitzer, *The New York World*, 16. 3. 1885, <https://www.nps.gov/stli/learn/historyculture/joseph-pulitzer.htm>.

neděje nic dramatického, přece jen se sklíčka kaleidoskopu trochu přeskládají. Jak se může člověk nudit ve světě, kde jsou denně k vidění miliardy příkladů lidského důmyslu, originality, zabedněnosti a soucitu? Stáhnout se do ústraní? Ani náhodou. Kolem roku 2001 byl duchod v mém slovníku sprosté slovo.

Ale stejně jsem měla naspěch. Ne že bych se tolik obírala smrtelností. Vlastně když na to přišla řeč, často mě někdo plísnil za to, že říkám „jestli umřu“, a ne „až umřu“. Ale byla jsem si vědoma biologických principů a umím počítat. Netušila jsem, jestli ta dobrodružství mého „posmrtného života“ potrvají tři, pět, deset let, nebo třeba i déle, ale věděla jsem, že čím dřív začnu a čím rychleji budu pracovat, tím toho víc stihnu.

Při přemýšlení o příštích krocích mě omezovalo několik věcí. Chtěla jsem usilovat o stejné cíle jako ve vládě, včetně podpory demokracie a ženské rovnoprávnosti. Chtěla jsem si podle svých sil zasloužit laskavá slova, která o mně mnozí pronesli. Chtěla jsem dělat radost, nechtěla jsem zklamat. Zda je tato touha potěšit příznakem mé vrozené společenskosti nebo chronické nejistoty, nechávám k posouzení druhým.

V úřadě jsem si vypěstovala pocit, že mám někde nějakým způsobem dvojče – dvojnici, která si přisvojila mé jméno a jejíž slova a činy něco znamenají pro lidi, které jsem nikdy nepotkala. Tahle druhá Madeleine Albrightová není ta známá tvář, na kterou se každé ráno dívám do zrcadla; je to jakási jiná bytost, která se mnou sdílí tělo a dostává pozvánky k proslovům na promocích, propůjčuje své jméno prospěšným věcem a přijímá ceny jen za to, že se objeví. Tohle je ta vznešená dvojnice, o které lidé mluví, když mě představují na nějaké veřejné akci, někdo, koho v momentech soukromí občas nepoznávám. Ta veřejně známá Madeleine by například nikdy nepřiznala, že jí v mládí bavilo chodit na hon koroptví a že ještě o deset let později nosívala kožich.

Když jsem začala plánovat, rozhodla jsem se, že najdu místo pro obě své identity: že si užiju návratu svého soukromí a že se současně pokusím být trochu užitečná.

Naštěstí pro mě jsem tenkrát v lednu nebyla jediná, kdo se připravoval začít znovu. Mnozí členové týmu, který jsem za léta ve vládě

vybudovala, stáli před stejným problémem. Byli to muži a ženy, jejichž dovedností a přátelství jsem si vážila a nechtěla o ně přijít. Doufala jsem, že najdu způsob, jak bychom mohli zůstat spolu – a to znamenalo vymýšlet projekty, které by kladly nároky na jejich schopnosti a vynášely dost peněz, aby se nemuseli poohlížet někde jinde. Také jsem si vytvořila kontakty s řadou diplomatů po celém světě a chtěla jsem si tyto vztahy zachovat.

Jaké se nabízely možnosti? Předpokládala jsem, že mohu veřejně vystupovat, a rozhodně jsem chtěla napsat paměti. Mohla jsem se vrátit k učení na univerzitě. S pár kolegyněmi jsem probírala myšlenku, že založíme malou konzultační firmu, v které budou především ženy. Když budu osvobozena od povinností veřejné funkce, mohla bych se opět zapojit do politiky a podporovat vybrané kandidáty. Měla jsem už několik žádostí o vystoupení před Kongresem v otázkách národní bezpečnosti, a když by se stalo něco neočekávaného, určitě by se na mě jako na expertku obrátila některá televizní stanice. Měla jsem známé na univerzitách a v think-tancích, kteří stáli o to, abych jim pomáhala s konkrétními projekty. Těšila jsem se, že častěji uvidím staré přátele a příbuzné, které jsem zanedbávala – sestru Kathy, bratra Johna, jeho ženu Pam a jejich dva syny; mé dcery Anne, Alice a Katie; a pět (a zanedlouho šest) vnoučat. Měla jsem také farmu ve Virginii se stádem krav, které vyžadovaly mou pozornost.

Byl to vyčerpávající seznam. Zdravý rozum a věkové statistiky doporučovaly, abych omezila požadavky na svůj rozvrh. Jenže já jsem chtěla, aby další etapa mého života byla ještě napínavější než ta předešlá. A tak jsem na všechno říkala: „Ale vlastně proč ne.“